

[itobiad], 2022, 11 (4): 2434-2457

<p>Geleceğin Okulu: Okul Müdürlerinin Görüşlerine Göre Fenomenolojik Bir Çalışma</p> <p>The School of the Future: A Phenomenological Study According to the Views of School Principals</p> <p>Video Link: https://youtu.be/b8GFFQOkm3c</p>	
<p>Meral HALİSDEMİR</p> <p>Öğr. Gör., İstanbul Ticaret Üniv. İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü Lecturer, İstanbul Ticaret University Faculty of Human and Society Sciences Department of Educational Sciences mhalisdemir@ticaret.edu.tr / ORCID: 0000-0001-6023-8940</p> <p>Hanifi PARLAR</p> <p>Doç. Dr., İstanbul Ticaret Üniv. İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü Assoc.Prof., İstanbul Ticaret University Faculty of Human and Society Sciences Department of Educational Sciences hparlar@ticaret.edu.tr / ORCID: 0000-0002-6313-6955</p> <p>Münevver ÇETİN</p> <p>Prof. Dr., Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi Prof., Marmara University Department of Educational Sciences mcetin@marmara.edu.tr / ORCID: 0000-0002-1203-9098</p>	

Makale Bilgisi / Article Information

Makale Türü / Article Type	: Araştırma Makalesi / Research Article
Geliş Tarihi / Received	: 13.02.2022
Kabul Tarihi / Accepted	: 29.11.2022
Yayın Tarihi / Published	: 30.12.2022
Yayın Sezonu	: Ekim-Kasım-Aralık
Pub Date Season	: October-November-December

Atıf/Cite as: Halisdemir, M. , Parlar, H. & Çetin, M. (2022). Geleceğin Okulu: Okul Müdürlerinin Görüşlerine Göre Fenomenolojik Bir Çalışma . İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi , 11 (4) , 2434-2457 . doi: 10.15869/itobiad.1072781

İntihal-Plagiarism: Bu makale, iTenticate yazılımınca taranmıştır. İntihal tespit edilmemiştir/This article has been scanned by iTenticate.

Etik Beyan/Ethical Statement: Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur/It is declared that scientific and ethical principles have been followed while carrying out and writing this study and that all the sources used have been properly cited (Meral HALİSDEMİR & Hanifi PARLAR & Münevver ÇETİN).

Telif Hakkı&Lisans/Copyright&License: Yazarlar dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmaları CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır. / Authors publishing with the journal retain the copyright to their work licensed under the CC BY-NC 4.0.

Published by/Yayıncı: Mustafa Süleyman ÖZCAN

Geleceğin Okulu: Okul Müdürlerinin Görüşlerine Göre Fenomenolojik Bir Çalışma *

Öz

Hızla küreselleşen dünyada değişimi yöneten eğitim kurumları sürekli devinim ve dönüşüm içindedir. Yeni öğrenme teknolojileri ve stratejileri, e-öğrenme ve sanal gerçeklik de dahil olmak üzere yenilikçi düşünme yaklaşımı eğitimin çehresini değiştirmektedir. Bu çalışmanın amacı; okul müdürlerinin görüşlerine göre, bugünün şartlarından yola çıkarak, geleceğin okullarına yönelik öngörülerde bulunmaktır. Bu amaç doğrultusunda geleceğin okullarının nasıl tasarlanması gerektiğine, tüm paydaşlarıyla birlikte geleceğin okulunun niteliksel özelliklerine odaklanmaktadır. Geleceğin okullarının nitelik ve nicelik açısından nasıl olması ve/veya tasarlanması gerektiği ile ilgili yarı yapılandırılmış görüşme soruları hazırlanmış ve bu sorular İstanbul'da görev yapmakta olan 15 okul müdürüne yöneltilmiştir. Araştırma, okul müdürlerinin görüşlerinden yola çıkmakta ve elde edilen verilerle yakın geleceğin okullarına dair öngörülerde bulunmaktadır. Nitel araştırma yöntemlerinden fenomenoloji desenine göre tasarlanan çalışmada fenomenoloji felsefesinden yola çıkılarak katılımcı görüşleri doğrultusunda konunun "öz"üne inilmek istenmiştir. Bu doğrultuda araştırmanın veri toplama aracı olarak tematik yapı belirleme formu hazırlanmıştır. Elde edilen veriler çözümlenmiş ve içerik analizi yapılmıştır. Araştırmanın sonucu geleceğin okullarının vizyon ve misyonun "iyi insan yetiştirme" üzerine odaklanmasını, müfredat ve programlarının kişiye ve bölgelere göre hazırlanması gerektiğini ortaya çıkarmıştır. Bunlara ek olarak kişisel gelişimine yatırım yapan eğitimcilerin gelişmiş bir okul kültürü yaratmadaki rolüne ve iyi tasarlanmış okul kampüslerine duyulan ihtiyaca vurgu yapılmıştır. Sahadaki eğitim aktörlerinin görüşleri alınarak geleceğin okullarına yönelen bu çalışmanın çıkış noktası halihazırda uygulanan eğitim sistemidir. Buradan hareketle geleceğin okullarına dair öngörülerde ve önerilerde bulunulmuştur. Ayrıca geleceğin okulunun her açıdan -fiziki ve teknolojik bakımdan, öğretmen, öğrenci, lider ve politikacılar açısından ve müfredat bazlı- değerlendirildiği için ülkemizin eğitim politikasına katkı sağlaması umulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Geleceğin Okulu, Okul Müdürü, Okul, Gelecek, Fenomenoloji.

The School of the Future: A Phenomenological Study According to the Views of School Principals **

Abstract

Educational institutions that direct change in the world rapidly becoming global are in constant motion and transformation. Innovative thinking approach which is brand new learning technologies and strategies including e-learning and virtual reality changes the

* İstanbul Ticaret Üniversitesi Etik Kurulu Başkanlığının 31.01.2022 Tarih , 01/12 Sayılı kararı ile Etik Kurul Kararı alınmıştır.

** Ethics Committee Decision was taken with the decision of Istanbul Commerce University Ethics Committee dated 31.01.2022 and numbered 01/12.

look of education. The aim of this research is to make predictions about the future schools according to principle's views and based on today's conditions. For this purpose, the focus should be on how the future schools should be designed and how the qualitative characteristics should be. A set of semi-structured interview questions were prepared about how the schools of the future should be and/or be designed in terms of quality and quantity, and these questions were directed to 15 school principals working in Istanbul. The research is based on the opinions of school principals and makes predictions about schools in the near future with the data obtained. The study was planned according to the phenomenology pattern which is one of the qualitative research methods, and it was aimed to get to the core of the issue with the help of participants' views. The data collection tool of the study, the thematic structure determination form. The data obtained were analyzed and subjected to content analysis. The result of the research revealed that the vision and mission of the schools of the future should focus on "raising decent people" and that their curriculum and programs should be prepared considering the person and the region. In addition, the emphasis was placed on the role of educators, who invest in their personal development, in creating an enhanced school culture and the need for well-designed school campuses. The point of origin of this study which faces the highest possibility in the future due to today's real educational actors and their anticipation is the existing education system. With this perspective, the areas in need of rearrangement are referred and some predictions are made. Also, since the school of the future has been evaluated in many respects such as from the perspectives of physical and technological conditions, teacher, students, leaders and politicians and programs, it is expected that the study will contribute to the countries' education policy.

Keywords: School of the Future, Headmaster, School, Future, Phenomenology.

Giriş

21. yüzyılda değişim, geçmiş tüm zamanlara göre daha hızlı gerçekleşmektedir. Siyasi, ekonomik, kültürel, sosyal değişimlerle birlikte okullar ve eğitim politikaları koşullara göre güncellenmektedir. Geleneksel yöntem, öğrencilerin ezber bilgiyi pasif olarak aldığı, sınıf içinde toplu öğrenme yöntemidir. Ancak zamanın ve teknolojinin ilerlemesiyle geleneksel tarzın bugünün ve yarının öğrencileri için yeterli olmadığı görülmektedir. Nitekim günümüzün çocukları akıllı telefonlar ve internet dünyasına, tempolu bir yaşamın içine doğmaktadır.

Artık eğitim kurumları, küreselleşmenin, çeşitliliğin ve bilgi kirliliğinin getirdiği yeni zorluklar karşısında etkili çözümler üretmek, içerik geliştirmek, ani değişimleri fırsata çevirmek için hızlı ve doğru kararlar almak zorundadır (Jackson, 2016). Özellikle gelişmekte olan ülkelerin küreselleşen çevrede yer alabilmesi ve rekabet edebilmesi için eğitim kurumlarını revize etmeleri gerekmektedir. Daha kalıcı ve etkili eğitim verilebilmesi için hangi eğitim basamağında olursa olsun değişikliklerin tüm paydaşlarıyla koordinasyon içinde yapılması gerekmektedir (Sever, Baldan, Tuğlu ve ark. 2018). Kozmopolit demokrasiler ve küresel vatandaşlık eğitimi gibi yeni kavramlar (Torres, 2017) dünyada eğitim gündeminde yer almaya başlamıştır. Bu bağlamda eğitimciler, öğrencileri küreselleşme ile ilgili süreçlerin getirdiği zorluklara ve fırsatlara hazırlamak için geleceğe yönelik bilinçli çalışmalar yapmak durumundadır (Jackson, 2016).

Yeni öğrenme teknolojileri ve stratejileri ile internet kullanımının büyümesi eğitimin çehresini değiştirmektedir. E-öğrenme ve sanal gerçeklik de dahil olmak üzere yenilikçi düşünme yaklaşımı, müfredat planlama “yeniden kullanılabilir öğrenme objelerinin” kullanımına dayalı ileri öğretim tasarımı; küreselleşme eğilimini dikkate alan uluslararası bir bakış açısı, farklı öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılayan okullar giderek ön plana çıkmaktadır (Harden & Hart, 2002). Dolayısıyla teknolojik ilerlemede bir paya sahip olan eğitim kurumları yaşanan değişimlere göre şekillenmektedir (Ada & Akan, 2007).

Her şeyi bilmek yerine, hangi bilgiyi nerede ve nasıl kullanacağını bilen, seçici davranan ve öğrenmeyi öğrenen insana duyulan gereksinim her geçen gün artmaktadır. Küresel çağda eğitim örgütlerinden kendini yetiştiren, analitik düşünen, sentez yapabilen, sorun çözen ve etkili iletişim kurabilen bireyler yetiştirmesi beklenmektedir. (Balbay, 2004). Okulları değişen toplumun ihtiyaçlarına cevap verebilir hale getirebilmek ve okullarda gerçek değişmeyi sağlayabilmek yeni plan, politika ve uygulamaların geliştirilmesiyle olur (Ada & Akan 2007).

Geçen yüzyılda yaşanan teknolojik devrim süreci devam etmektedir. Heyecan verici yeni keşifler, sınırsız olanaklar sunmaktadır. Geleceğe dair tahminlerimiz sisli olsa da eğitimciler olarak öğrencilerimizi sınırsız olasılıklara sahip geleceğe hazırlamak görevimizdir (Tunalı, 2014). 2005'te ABD'de Ulusal Eğitim Okulları Zirvesi'nde konuşan Bill Gates'in belirttiği gibi “geçmişte süren ve çalışan şey, gelecek için uygun olmayabilir. Okullarımız elli yıl önce başka bir çağın ihtiyaçlarını karşılamak üzere tasarlandı. Onları 21. yüzyılın ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde tasarlayana kadar, her yıl milyonlarca insanın hayatını sınırlamaya, hatta mahvetmeye devam edecek”. Çocuklarımızın ve torunlarımızın ihtiyaçlarına göre eğitim almasını sağlamak için şimdi bazı ciddi değişiklikler yapmamız gerektiği açıktır (Jones, Jo & Martin 2007). Bu bağlamda günümüz koşullarından yola çıkarak teknolojik, ekonomik, siyasal, toplumsal ve alternatif eğitim sistemleri ile ilgili öngörülerimiz şekillenmektedir. Bir önceki kuşaktan devraldığımız eğitimi ve yeteneklerimizi zamanın ruhunda kavurup bizden sonraki kuşağa en iyi şekilde aktarmanın yollarını aramaktayız. Eğitim kurumlarının gelecekte hangi yöne evrileceğine dair tahminlerimizi yaparak isabetli atışlarda bulunmalıyız. Bu çalışmanın amacı okul müdürlerinin görüşlerine göre bugünün şartlarından yola çıkarak geleceğin okullarına yönelik öngörülerde bulunmaktır. Bu amaç doğrultusunda geleceğin okullarının nasıl olması/tasarlanması gerektiğine, tüm paydaşlarıyla birlikte geleceğin okulunun niteliksel ve niceliksel özelliklerine odaklanılmaktadır. Bu noktadan hareketle araştırmanın alt amaçları şöyledir:

- ⇒ Geleceğin öğrencilerinin hangi yetkinliklerle donatılması gerektiğine,
- ⇒ Geleceğin okulu için eğitim politikacılarına düşen görevlere,
- ⇒ Geleceğin okulunun fiziki tasarımı ve teknolojik donanımına,
- ⇒ Geleceğin okul kültürünün hangi esaslar ve değerler üzerinde yükseleceğine,
- ⇒ Geleceğin okulunda, liderlerin yükleneceği misyona,
- ⇒ Geleceğin okulunun öğretmenlerine,
- ⇒ Geleceğin okulunda uygulanacak seviye belirleme esaslarına ve müfredata dair çıkarımlarda ve öngörülerde bulunmaktır.

Yöntem

Araştırma Modeli

Okul liderinin görüşlerine göre geleceğin okullarını araştıran bu çalışmada katılımcı görüşleri yansıtılmıştır. Görüşlerinin alınması amacına uygun olarak araştırma nitel modellerle tasarlanmış ve fenomenoloji deseni kullanılmıştır.

Fenomenoloji, felsefede yaygın olarak kullanılan bir terimdir. Fenomenoloji, dünya savaşlarından sonra Avrupa'daki kaotik koşullara bir tepki olarak ortaya çıkmıştır. 20. yüzyılda Avrupa'da çok etkili olan ve insanların gerçeğe bakışını değiştiren felsefi bir akım olarak kabul edilmiştir. "Gerçekliğin kendi varlığı var mı, yoksa yalnızca bilincimiz aracılığıyla insan zihninde mi var?" sorusu fenomenolojinin temel sorularından biridir (Raco & Tanod, 2014). Bir felsefe ve sorgulama yöntemi olarak fenomenoloji, bilmek için bir yaklaşımla sınırlı değildir; daha ziyade, bilinçli bir düzeyde insanların yaşam dünyasını anlamak için kullanılan yorum ve anlam üretmeye yönelik entelektüel bir katılımdır (Qutoshi, 2018). Matematikçi Husserl, gerçekliğe yeni bir bakış açısı getirmiştir; ona göre kesin diye bir şey yoktur. Gerçek ve daha derin bir bilgiyi garanti edemeyen matematiği eleştirir. Onun için, nihai ve koşulsuz gerçek her zaman matematiği ve hesaplamaları aşan şeylerle ilgilidir. Matematiksel gerçekler zamansal bir gerçektir ve doğrulanması gerekir. Halbuki "öz"nü ortaya çıkarmak için görünüşün ardında daha derinlerine gitmemiz gerekir. Bunu yapmak için varsayımlarımızı kaldırmalı ve "öz"ün kendisine odaklanmalıyız. Mesele; dünyanın insan bilinci olmadan kendini sunmamasıdır. Nesnel olarak var olan, onu tanımlayan bir öznedenden ayrılmaz. Bilim, sadece gerçeklerden doğmamış, bilim, insanlara daha ileri araştırmalar için bir yol olan fenomenlerden doğmuştur. Bu yüzden bir şeyin ortaya çıkarılması için araştırmacılar o şeyin özünü aramaya ve bulmaya motive olmalıdır (Raco & Tanod, 2014). Bir araştırmacı, yaşanmış deneyimler hakkında bilgi edinmek ve anlam katarak yorumlamak amacıyla bu yaklaşımı kullanabilir. Veri toplama ve analizi, belirli bir durumda aktörler tarafından algılanan fenomenleri tanımlamak için ve spesifik deneyimi aydınlatmak üzere yan yana gerçekleşir. Bir fenomenolojik çalışmanın sonuçları zihni genişletir, bir fenomeni görmek düşünme yollarını geliştirir. Bununla birlikte araştırma, katılımcısının bakış açısından algılanması ve yorumlanmasındaki öznellik ve kişisel bilgi fenomenolojik çalışmalarda merkezi bir öneme sahiptir. Böyle bir hedefe ulaşmak için fenomenoloji sosyal bilimlerde yaygın olarak kullanılabilir (Qutoshi, 2018).

Bu çalışmada fenomenoloji felsefesinden yola çıkılarak katılımcı görüşleri doğrultusunda konunun "öz"üne derinlemesine inilmek istenmiştir. Okulların geleceğine dair pek çok olasılığın var olduğunu göz önüne aldığımızda, bu çalışma, bugünün gerçek aktörlerinin yorumları ve öngörülerini sayesinde gelecekte tercih edilecek en yüksek olasılığa yönelmektedir. Bu açıdan amaç yakın zamanda yaşanması kuvvetle muhtemel görünen olaylara ışık tutacaktır.

Katılımcılar

Çalışma grubunu İstanbul'da görev yapan 15 okul müdürü oluşturmaktadır. Katılımcı grup rastgele yöntemle seçilmiştir. Basit rastgele örnekleme de denilen tesadüfi örneklemede, evrendeki öğelerin her olası birleşiminin, örneklem içinde yer alması için eşit bir ihtimali vardır. Genellikle bir liste halinde oluşturulan örneklem çerçevesinde

araştırmacı her öğeye bir numara vermektedir ve seçilen öğeleri yazılı veya dijital olarak araştırmacıya sunabilir. Basit tesadüfî örneklem yöntemi, iyi bir örneklem çerçevesi mevcut olduğu zaman ve evren, coğrafi olarak belli bir bölgede yoğunlaştığı zaman kullanışlıdır (Baltacı, 2019).

Fenomenolojik desene göre planlanan çalışmaların en önemli unsurlardan biri, katılımcılardan görüşlerini olabildiğince açıklayıcı bir şekilde almaktır. Bu doğrultuda hazırlanmış açık uçlu sorular araştırmacı tarafından katılımcılara yöneltilmiş, gerekli görülen durumlarda onların daha da açıklayıcı olması istenmiştir. Katılımcıların demografik bilgileri Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Bilgileri

1.	Yaş	Cinsiyet	Uzmanlık Alanı	Unvanı
2.	39	Kadın	Biyoloji Öğretmenliği	Okul müdürü
3.	43	Erkek	Matematik Öğretmenliği	Okul müdürü
4.	51	Erkek	Tarih Öğretmenliği	Okul müdürü
5.	50	Erkek	Bilgisayar Öğretmenliği	Okul müdürü
6.	45	Erkek	Matematik Öğretmenliği	Okul müdürü
7.	39	Erkek	İngilizce Öğretmenliği	Okul müdürü
8.	46	Erkek	Fen Bilimleri Öğretmenliği	Okul müdürü
9.	58	Kadın	Felsefe Grubu Öğretmenliği	Okul müdürü
10.	61	Kadın	Felsefe Grubu Öğretmenliği	Okul müdürü
11.	46	Erkek	Fen Bilimleri Öğretmenliği	Okul müdürü
12.	49	Erkek	Beden Eğitimi Öğretmenliği	Okul müdürü
13.	59	Erkek	İngilizce Öğretmenliği	Okul müdürü
14.	62	Erkek	Bilgisayar Öğretmenliği	Okul müdürü
15.	48	Kadın	İngilizce Öğretmenliği	Okul müdürü

Veri Toplama Aracı

Araştırma verileri yarı-yapılandırılmış görüşme soruları ile toplanmıştır. Soruların oluşturulmasında öncelikli olarak ilgili literatür taranmış; araştırmanın amacına uygun olacak soru havuzu oluşturularak eğitim bilimleri alanında iki uzmanın değerlendirmelerinden sonra aşağıda belirtilen sorularla üç okul müdürünün katılımıyla pilot uygulama yapılmıştır. Bu uygulamadan sonra bazı küçük düzeltmeler yapılarak ve tekrar uzman görüşleri de alınarak sorulara son şekli verilmiştir. Araştırmaya katılan 15 okul müdürü ile görüşmeler daha önce belirlenen saatte okul müdürlerinin makam odalarında, otuz dakika ila bir saat arası değişen sürelerde etik kurallar çerçevesinde gerçekleşmiş, okul müdürlerinin görüşleri kendilerinin izniyle ses kaydına alınmıştır. Katılımcıların kimlikleri gizli tutulmuştur. Katılımcılara yöneltilen görüşme soruları aşağıdadır.

1. Geleceğin okulu kavramının sizde yarattığı çağrışımlar nelerdir?
2. Geleceğin okulu öğrencileri hangi yetkinliklerle donatılmalı?
3. Geleceğin okulunu oluşturmada eğitim politikacılarına düşen görevler nelerdir?
4. Geleceğin okulunun fiziki tasarımı nasıl olmalı?

5. Geleceğin okulunun okul kültürü hangi esaslar/değerler üzerine kurgulanmalı?
6. Geleceğin okul liderleri nasıl olmalı?
7. Geleceğin okulunun öğretmenleri nasıl olmalı?
8. Geleceğin okulunun teknolojik donanımında neler yer almalı?
9. Geleceğin okulunda sınıf belirleme/okul seviyesi belirleme hangi esaslara göre belirlenmeli (yıl / yaş esaslı mı, yetkinlik esaslı mı?)
10. Geleceğin okulunda uygulanacak müfredat nasıl olmalı/ müfredat içeriği nasıl olmalı?

Geçerlik ve Güvenirlik

Geçerlik ve güvenirlik bir araştırmanın kavramsal çerçevesinin oluşturulması, verilerin toplanması, analiz edilmesi ve yorumlanması ile bulguların sunulması aşamalarını ilgilendiren önemli kaygılardır (Merriam, 2013). Bilimsel araştırmanın en önemli ölçütlerinden biri sonuçların inandırıcılığıdır. Nicel araştırmalarda kullanılan geçerlik ve güvenirlik ifadelerinin yerine nitel araştırmalarda inanılabilirlik, sonuçların doğruluğu ve araştırmacının yetkinliği gibi ifadelerden bahsetmek daha doğru olur (Başkale, 2016). Geçerlik, araştırmacının anlatımının çalışılan konunun gerçekliğini ne kadar yansıttığı, araştırmanın ne kadar şeffaf olduğuyla ilgilidir. Çıkarım veya yorum yaparken her türlü açıklama ve ihtimali göz önünde bulundurmak gereklidir (Özden ve Durdu, 2016). Bu bağlamda araştırmanın katılımcılarından samimi olmaları ve sorulara olabildiğince açık cevaplar vermeleri istenmiştir. Araştırmacı, katılımcı görüşlerinden elde edilen verileri, doğruluğu kabul edilebilir bir şekilde, gerçekliği açıklama gayreti göstermiştir. Araştırmanın her safhasında, ortam ve katılımcı davranışlarını ve tepkilerini görebilmek için araştırmacı, katılımcılarla iletişimini güçlü tutmuş ve her bir katılımcı karşısında objektif tutum sergilemiştir. Veri toplama ve analiz aşamalarının başlıca vasıtası insan olduğu için, onun gözlem ve görüşmeleri aracılığı ile gerçek hakkındaki yorumlara doğrudan ulaşılabilir (Merriam, 2013). Nitel araştırmalarda geçerlik kavramı güvenirlikten daha belirgindir. Bu kapsamda geçerlik; iç geçerlik, genellenebilirlik (dış geçerlik) ve ilişki geçerliği olmak üzere üç kısımda incelenmektedir (Yağar ve Dökme, 2018). İç geçerliliği vermek adına araştırma amacı ile katılanların gerçekçiliği doğru bir şekilde yansıtılmaya çalışılmıştır. Araştırma sonuçları, diğer benzer araştırmalarla örtüşmekte, benzer ortamlara ve topluluklara uygulanabilir özelliktedir. Yani dış geçerlilik bağlamında aktarılabirlik sağlanmıştır. Araştırma boyunca katılımcıların verdikleri cevapların samimi olup olmadığı ve varsayımların gerçek anlamda vücut bulup bulmadığının tartışılması araştırma yönünden çok önemlidir (Özden ve Durdu, 2016). "Sonuçlar ne kadar inandırıcı?" "benzer örneklilerle çalışmalar ile örtüşür mü?" noktasına dikkatle ele alınmıştır. Çalışmanın okuyucularının araştırmayı anlamlı ve yararlı bulması için ilişki geçerliliğine dikkat edilmiştir.

Verilerin Analizi

Ses kaydına alınan katılımcı görüşleri yazıya aktarılmıştır. Elde edilen veriler içerik analizine tabi tutulmuş ve bu amaçla MAXQDA 2020 programı kullanılmıştır. Cevaplar araştırmacı tarafından analiz edilmiş ve bu analizler sonucunda ortaya çıkan temalar, kodlar ve frekanslar tablo olarak sunulmuştur. Tablolarda kodlara ilişkin görüş bildiren katılımcılara ait frekanslara yer verilmiştir. Her bir katılımcıya harfler ve rakamlar

kullanılarak bir kod verilmiştir. Katılımcı kodları “Müdür.1=M.1, Müdür.2 =M.2 ... Müdür-15=M.15” şeklinde belirtilmiştir.

Bulgular

Okul müdürlerine göre geleceğin okullarını belirlemek amacıyla yapılan bu çalışmada görüşme yöntemiyle toplanan veriler literatüre dayanılarak değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgulara göre şu ana temalara ulaşılmıştır: geleceğin okulu, geleceğin öğrencileri, geleceğin eğitim politikacıları, geleceğin okulunun fiziki tasarımı, gelecekte okul kültürü, geleceğin okul lideri, geleceğin öğretmenleri, teknolojik donanım açısından geleceğin okulu, geleceğin okulunda seviye belirleme esasları ve gelecekte okul müfredatı. Aşağıda her bir temanın kodları ve kodlara ait frekansları tablolar halinde verilmiştir.

Geleceğin Okulu

Geleceğin okulu konusundaki görüşlere yönelik kodlar ve frekans değerleri tablo 2’de yer almaktadır.

Tablo 2. Geleceğin Okulu

Geleceğin okulu	f
1. Organik okullar	5
2. Kampüs hayatı olan okullar	4
3. Teknolojik donanıma sahip okullar	4
4. Beceri temelli okullar	2

Tablo 2’ye göre “geleceğin okulu” temasının kodları “organik okullar” “kampüs ortamı / serbest alana sahip okullar” “teknolojik donanıma sahip okullar” ve “Beceri temelli okullar” dır. Bu kodlara ilişkin katılımcı görüşlerinden bazıları şöyledir:

“...Ayrıca teknolojinin olduğu yerde sağlıkla ilgili sıkıntılar da var, radyasyon yayan iki cihazın karşısında şu an konuşuyoruz. Dört telefonu bir araya getirip ortasına mısır koyuyorlar ve mısırlar yayılan radyasyondan dolayı patlamaya başlıyor. Ve bu bizim sürekli elimizde kalbimizin üstünde kulağımızda. Bu elektronik ve teknolojik yapacağımız her çalışma da aynı zamanda radyasyon yayan ürünlerden oluşacak. Onun için sağlık açısından bir endişem var. Kararsızım, eski okullar daha saf daha temiz, her şey sade olduğu organik okullar vardı. Şimdi de belki ahşap binalar yapmak daha makul olabilir...” (M.13)

“...Benim önceki okulum bu okulun bahçesinin dörtte biri kadardı ve 600 küsur öğrenci var, törende sığmıyor öğrenciler o bahçeye. Dolayısıyla koridorda, sınıfta oynuyorlar ve bu sefer kazalar meydana geliyor, doğadan nerdeyse tamamen izole edilmiş bir halde eğitim görüyor. Yani geleceğin okullarının daha çok doğayla iç içe, az katlı, ve tüm alanları kapsayacak şekilde çocukların ilgi alanlarına göre yönlendirilmiş 20 farklı atölyesi olan okullar olması gerekir...” (M.15) *“...Sokakta oynayabilen dokunabilen kirlenebilen ya da sokak ortamı artık yok, bir kampus ortamında oynayan düşen kalkan kirlenen, hazırcı olamayan sorumluluklarını bilen bir nesil olsun istiyorum...” (M.12)*

“...Öğrencilerimiz çağa ayak uyduracak bilgi ve becerilerle donatılmalı, çağın gerekliliği ne ise, kendi çağlarında hangi teknoloji gerekiyorsa onunla ilgili, yazılımsa yazılım bilgisi olması lazım. Geleceğin robotik dünyasının alt yapısı hazırlıklarının başlaması lazım. Uygulamaya dönük

zamanın bilgi ve becerisine uygun müfredatların hazırlanması lazım ve eğitim ortamlarının buna göre düzenlenmesi lazım..." (M.6)

"... Ezbercilikten öte uygulamaya dönük atölyelerin olduğu, daha çok beceri ağırlıklı okullar olmalı. Çünkü günümüzde iletişim çağındayız, bilgiye ulaşım kolaylaştı fakat beceri eğitimi bir süreçtir, kendiliğın olan bir şey değil, psikomotor becerilerin, zamanla yaparak yaşayarak öğrenilerek geliştiği için okullarımızın da buna cevap verecek şekilde düzenlenmesi gerekir..." (M10).

Geleceğin Öğrencileri

Geleceğin öğrencileriyle ilgili görüşlere yönelik kodlar ve frekans değerleri tablo 3'te yer almaktadır.

Tablo 3. Geleceğin Öğrencileri

Geleceğin öğrencileri	f
1. Muhakeme, algılama ve anlamlandırma yeteneğine sahip olması	6
2. İnsani değerlere sahip olabilmesi	4
3. Bilgiyi ve teknolojiyi yönetebilen çağdaş birey olması	4
4. Etkili iletişim becerisine sahip olması	3
5. İnovasyon yeteneğine sahip olması	2
6. Üretken olması	1

Tablo 3'e göre "geleceğin öğrencileri" temasının kodları "muhakeme, algılama ve anlamlandırma yeteneğine sahip olması" "insani değerlere sahip olabilmesi" "bilgiyi ve teknolojiyi yönetebilen, çağdaş birey olması" "etkili iletişim becerisine sahip olması" "inovasyon yeteneğine sahip olması" "üretken olması". Bu kodlara ilişkin katılımcı görüşlerinden bazıları şöyledir:

"...Bana göre geleceğin okulunda öğrenciler öncelikle muhakeme yeteceği gelişmiş bireyler olması gerekiyor. Günümüzde teknoloji çok ilerledi, yapay zeka denilen bir döneme giriyoruz. Yapay zekanın okullara fazlasıyla gireceğine inanıyorum. Dünyada bir yerlerde biz de var olmak istiyorsak özellikle yapay zeka alanlarına yönelmeliyiz. Bunun için öğrencilerimizi sorgulayan, düşünen ama sadece bununla kalmayıp dokunabilen, çabalayan öğrenciler olarak yetiştirmeliyiz. Onun için muhakeme yeteneği kazandırma üzerinde durmamız gerekiyor..." (M.1)

"...Gelecekte ne istediğimi kendime sorduğumda, hayatları sadeleşmiş insanı değerleri ön plana çıkımsı... Çünkü günümüzde çocukları robotlaştırmış ve bunları unutturmuşuz gibi geliyor. Daha sade hayatları olan insani değerlerini tekrar ön plana çıkardığımız..." (M.12)

"...Yaşamda kullanabileceği bilgiler öğrenmeli. Biz yıllardır ne yaparız? Örneğin fizik dersinde birçok şey öğreniriz ama biz bunu hayatta nerede kullanacağımızı hiç bilemedik, bilemediğimiz için de zaman zaman şu cümleyi çok kullandık "bu bilgi hayatta benim ne işime yarayacak?" ama aslında dönüp baktığımızda hayatta birçok yerde kullanıyoruz; mesela araba kullanırken orda birçok şeyi hesaplayabiliyoruz. Belki orda fizikte öğrendiğimiz bilgiler. Ama biz bu bilgiyi kullandığımızın farkına varamadık, belki çocuk yine birçok şey öğrenecek ama bunu hayatın içinde öğrenecek hayatın içinde bunu nerde kullanacağını bilecek. Zaten bunu yaptığı zaman geliştirebilecek de. Sistemde ezber öğreniyor ama hayatta bunu nerde kullanacağını bilmiyor, kullansa da farkında değil, demek ki bilgiyi anlamlandırma, yorumlama çok önemli..." (M.12)

"...Bu dönemin çocuklarında etkili iletişim becerileri, nezaket kuralları ve kritik düşünme becerisinin eksik olduğunu düşünüyorum. Dolayısıyla, okullar öğretimin yanında çocuklarda bu açıları kapatmak durumunda kalacaklardır. Bireyin çevredeki sorunların farkına varıp bunlara yönelik çözüm önerileri sunabileceği eğitim faaliyetleri yapabilmeleri sağlanmalıdır. Düşünen, merak eden, öz-yeterliliği gelişmiş bireyler yetiştirilmeli..." (M.4)

"...Yetkinlik derken sadece bilgisayar, tablet vs kullanma becerisi akla geliyor ama sadece bununla sınırlı değil, öncelikle yetenekleri ortaya çıkaracak tesisler kurulmalı programlar yapılmalı. İnanıyorum ki o zaman biraz daha hedeflerimize ulaşabileceğiz. Disiplinler arası çalışmalar öyle planlanmalı öyle grift olmalı ki çocuk inovasyon yeteneği kazanmalı..."(M.14)

Geleceğin Eğitim Politikacıları

Geleceğin eğitim politikacılarıyla ilgili görüşlere yönelik kodlar ve frekans değerleri tablo 4'te yer almaktadır.

Tablo 4. Geleceğin Eğitim Politikacıları

Geleceğin Eğitim Politikacıları	f
1. Adaletli ve samimi olması	6
2. Eğitimi siyasetten ayırması	4
3. Bireysel ve toplumsal faydayı gözetmesi	4
4. Sürdürülebilir kalite politikası geliştirebilmesi	3
5. Vizyon sahibi olması ve çok yönlü düşünebilmesi	3
6. "Günü kurtarma" değil geleceğe yatırım politikaları geliştirebilmesi	3
7. Çağın gerektirdiği evrensel insanı yetiştirmeyi hedeflemesi	2

Tablo 4'e göre "geleceğin eğitim politikacıları" temasının kodları; "adaletli ve samimi olması" "eğitimi siyasetten ayırması" "bireysel ve toplumsal faydayı gözetmesi" "sürdürülebilir kalite politikası geliştirebilmesi" "vizyon sahibi olması ve çok yönlü düşünebilmesi" ""günü kurtarma" değil geleceğe yatırım politikaları geliştirebilmesi" "çağın gerektirdiği evrensel insanı yetiştirmeyi hedeflemesi"dir. Bu kodlara ilişkin katılımcı görüşlerinden bazıları şöyledir:

"...Politikacıların güvensiz çıkması elbet sıkıntılı. Bu kişiler nerde yanlış yapıyoruz diye sorguluyorlar mı bilmiyorum ama yapmaları lazım. Samimi, doğru ve işlerini yaparken hakkıyla yapmanın gayreti içinde olmalılar. "Memleketini en çok seven, işini en iyi yapandır" düsturuna uygun yaşayacaklar sadece edebiyatla olmuyor. "Vatan, millet, Sakarya" demekle olmuyor herkes edebiyat yapmayı çok seviyor ama işe geldiğimiz zaman öyle değiliz umarım düzeltiriz..." (M.13)

"...Bana göre eğitim politikalarının öncelikle okulları ve eğitimi siyasetten uzaklaştırmaları gerekmektedir. En çok istediğim şey bu. Eğitim siyasetin dışında olmalı. Elbette her ülkenin kendi siyasetini eğitime yansıtacak, bunu yapmayan dünyada yok zaten. Ama bizdeki kadar çok baskın olmamalı, artık siyaseti biraz eğitimin içinden çekmeliyiz..." (M.1)

"...Okullar bir kültürlenme yeridir. Bu yüzden, eğitim politikaları bireyin kişisel gelişimine uygun oluşturulmalıdır. Bireyselliğin yanında toplumun gereksinimlerini anlayabilen özgün fikirler geliştirebilen bireyler yetiştirmek benimsenmelidir. Bu sayede, toplumsal ve ekonomik ilerleme elde edilecektir..." (M.4)

"...Eğitim politikacıları vizyoner olmalı bugünü değil yarını planlamalıdır. Yarınki ülkemizde veya dünyamızda nasıl bir mezun bekleniyorsa, neye ihtiyaçlar varsa ona göre yatırımları düzenleyip, ülke politikalarını ona göre yapıp, ona göre bütçe ayarlanmalı..." (M.10)

"...Eğitim politikacıları öncelikle çok yönlü düşünmeli. Çünkü eğitimde sac ayakları çok fazla, bir bakan geliyor sadece çocukların eğitimiyle ilgileniyor, diğer tarafta personel, donanım vs bunları göz ardı ediyor, diğeri geliyor sadece teknik donanıma bakıyor, eğitimi göz ardı ediyor. Biraz daha geniş düşünceleri, vizyon sahibi olmaları gerekiyor..." (M.14)

"...Eğitim politikacıları, çağın gerektirdiği bilgiye, teknolojiye hakim, yeni ufuklar açabilecek, evrensel insanı yetiştiren politikalar üretmelidir..." (M.8)

"...Eğitim politikaları zamanı kurtarmak için değil, en az bir yüzyıl düşünülerek oluşturulmalı. Gelecek yüzyılda nelerle karşı karşıya kalacağımız iyi kurgulanmalı. Popülist politikalar yerine uzun vadeli politikalar geliştirilmelidir..." (M.9)

Geleceğin Okulunun Fiziki Tasarımı

Geleceğin okulunun fiziki tasarımıyla ilgili görüşlere yönelik kodlar ve frekans değerleri tablo 5'te yer almaktadır.

Tablo 5. Geleceğin Okulunun Fiziki Tasarımı

Geleceğin Okulunun Fiziki Tasarımı	f
1. Kampüs hayatı; atölyelere sahip, geniş alanda az katlı okul binaların olması	8
2. Teknolojik donanıma sahip olması	3
3. Okul mimarisinde fonksiyonel alanların olması	3
4. Çevre ile etkileşim/okul duvarı	
4.1. okul duvarı olmalı	2
4.2. okul duvarı olmamalı	2

Tablo 5'e göre "geleceğin okulunun fiziki tasarımı" temasının kodları "kampüs hayatı; atölyelere sahip, geniş alanda az katlı okul binaların olması" "teknolojik donanıma sahip olması" "okul mimarisinde fonksiyonel alanların olması" "sade ve estetik olması" dır. Ayrıca "çevre ile etkileşim/okul duvarı" koduna ait alt kodlar ise; "okul duvarı olmalı" "okul duvarı olmamalı" "duvar konusunda kararsızlar" şeklindedir. Bu kodlara ilişkin katılımcı görüşlerinden bazıları şöyledir:

"...Bu yıllardır konuşulur. Bir kere Japonya'da bir okulu izlemiştim. Bizdeki küçük alanlara sıkıştırılmış yüksek okullar yerine aslında olması gereken az katlı ve geniş alanlara yapılmış binalar, tabii ki bahçesi de bir o kadar geniş olacak. Bahçesinde çocuk tarım işi yapabilecek, beden eğitiminde rahat rahat kullanacağı geniş alanı olacak, spor sahaları olacak müzik atölyeleri olacak, sanat atölyeleri olacak, bilgisayar ve bilişimle ilgili atölyeleri olacak ama bunların hiç birisi şu an gündemde yok. Sınıfa bir tane akıllı takta bir tane projeksiyon koyduk, dümdüz evden bozma bir bina yaptık bu binayı okul olarak kullanmaya başladık ve çok da sıkıştırılmış bir bahçe var..." (M.2)

"...Okulların geniş kampüsleri olması gerekeceğini düşünüyorum. Birçok ihtiyaca cevap veren çoğunlukla teknoloji laboratuvarlarından oluşan bir bölge kurulmalıdır. Belki de üniversitelerin tekno-parklarına benzer kampüsler kurulması gerekecektir. Öte yandan, Türkiye için konuşacak olursak coğrafi koşullara bağlı olarak tarım faaliyetlerinin yapılabileceği kampüsler ve tam donanımlı laboratuvarlara sahip olmaları gerekiyor..." (M.7)

“...Tabi ki küçük bir okuluz depolama alanında sıkıntı çekiyoruz, konferans salonumuz yok vs. bununla ilgili okulun mimari tasarımı öyle olmalı ki mesela koltukları açılıp kapanabilen bir salon gerektiğinde konferans salonu gerektiğinde spor salonu olarak kullanılacak bir okul hayal ediyorum. Farklı formatlara girebilen eşyalarla donatılmış bir okul tabi ki güzel bir ortam olur...” (M.13)

“...Fiziki şartlarda okul duvarlarının kaldırılması bazı uygun bölgelerde yapılabilir, fakat dezavantajlı bölgelerde güvenliği sağlamak çok zor. Uyuşturucudan tutun da zorbalığa kadar her türlü tehlikeyle karşı karşıya kalıyor çocuklarımız. Maslov’un ihtiyaçlar hiyerarşisinde ilk basamak güvenlidir. Siz güvenliği sağlayamadığımız sürece eğitim öğretim veremezsiniz. Dolayısıyla güvenli bölgelerde, ekonomik ve sosyo-kültürel gelişmiş olan bölgelerde belki duvarlar kaldırılabilir ama dezavantajlı bölgelerde çocukları tehlikelerden korumak için duvarlara ihtiyaç olduğunu düşünüyorum...” (M.11)

Gelecekte Okul Kültürü

Gelecekte Okul Kültürüyle ilgili görüşlere yönelik kodlar ve frekans değerleri tablo 6’da yer almaktadır.

Tablo 6. Gelecekte Okul Kültürü

Gelecekte Okul Kültürü	f
1. Milli ve evrensel değerlere bağlı olmalı	6
2. Saygı-sevgi anlayışı ve aidiyet duygusu üzerine kurulmalı	6
3. Bilimsel bilgi esasına dayanmalı	5
4. Takım çalışmasına dayanmalı	4
5. Etik ve insan haklarına verilen öneme dayanmalı	4
6. Bol etkinliklerle kaynaştırıcı rolde olmalı	2

Tablo 6’ya göre “gelecekte okul kültürü” temasının kodları; “milli ve evrensel değerlere bağlı olmalı” “saygı-sevgi anlayışı ve aidiyet duygusu üzerine kurulmalı” “bilimsel bilgi esasına dayanmalı” “takım çalışmasına dayanmalı” “etik ve insan haklarına verilen öneme dayanmalı” “bol etkinliklerle kaynaştırıcı rolde olmalı” dır. Bu kodlara ilişkin katılımcı görüşlerinden bazıları şöyledir:

“...Her şeyin öncesinde de saygı ve sevgi kazanımı yüksek bir kültür oluşturulmalı...” (M.5)

“...Okulların en büyük görevi ve birinci prensibi bilime dayalı eğitim yapıyor olmalarıdır. Teknolojik gelişmeleri takip eden bir bilim yuvası olmalıdır okullar. Araştırmaya ve gelişmeye sevk etmeli. Öğrenmenin hiç bitmeyen bir süreç olduğunu bireylere benimsemelidir...” (M.8)

“...Sağlam bir okul kültürü için bireylerin takım çalışmasına yatkınlığı olmalı, çocuklara bu aşılanmalı. Bireysel fayda toplumsal fayda üzerinde tutulmamalı...” (M.3)

“...Etik ve insan haklarına önem veren ve bunu kültüründe yaşatan, bireylerini de bu doğrultuda yetiştiren bir kurum olmalıdır...” (M.8)

“...Okul kültürü öğretmen yönetici öğrenci arasında sağlam kurulmalı. Okul kültürünün var olması o okula değer katacaktır. Eski mezunların gelip okullarını öğretmenlerini ziyaret etmesi, mezuniyet yemeklerine, beş çayları veya pılav günü gibi etkinliklere katılmaları öğrencilerin bağlarını koparmadığını gösteriyor. İşte okullar da bu gibi şeylerle etkileşime devam ederse geri

dönütlerle çıkarımlar yapacaktır. Çocuklardan gelen dönütlere göre plan programlarını düzenleyecek ona göre yönlendirecektir..." (M.13).

Geleceğin Okul Lideri

Geleceğin okul lideriyle ilgili görüşlere yönelik kodlar ve frekans değerleri tablo 7’de yer almaktadır.

Tablo 7. Geleceğin Okul Lideri

Geleceğin Okul Lideri	f
1. Yenilikçi olmalı	10
2. Adaletli olmalı	5
3. Kişisel gelişimine önem vermeli	5
4. Vizyon sahibi olmalı	5
5. İyi bir takım lideri olmalı	4
6. Dönüşümcü liderlik anlayışı gelişmiş olmalı	2

Tablo 7’ye göre “geleceğin okul lideri” temasının kodları; “yenilikçi olmalı” “adaletli olmalı” “kişisel gelişimine önem vermeli” “vizyon sahibi olmalı” “iyi bir takım lideri olmalı” “dönüşümcü liderlik anlayışı gelişmiş olmalı”dır. Bu kodlara ilişkin katılımcı görüşlerinden bazıları şöyledir:

“...Klasik yöntemlerle müdürlük yürümüyor yeni nesil de bu tür şeyleri kabul etmiyor açıkçası. Yani çocuklarla aynı seviyede konuşabilmek lazım. Bizim kuşağın görmediği bu neslin bildiği akıllı telefon diye bir kavram var artık. Oradan çocuklar anında bilgiye ulaşabiliyorlar, bu bilgiyi iyiye de kötüye de kullanabiliyorlar. Dolayısıyla müdürlerimiz bu öğrenci profiline uygun politikalar belirlemeli ve o yöntemde eğitim öğretim ortamını düzenlemeli...” (M.11)

“...Yenilikçi, birikimli, deneyimli, üretken, sorumluluk alan, krizleri fırsata çevirebilen, araştırmacı, hayat boyu öğrenme prensibini benimsemiş liderler her zaman arkalarından gelen nesilleri etkiler, onlara yol gösterir, biz de örnek olacağız ki gelecek kuşaklar bizi izlesin, onlara yol yöntem bırakmak bizim en büyük idealimizdir...” (M.6)

“...Okullarımızda liderlik anlayışında, eski klasik tipte müdürlük kalktı artık. Şimdi daha çok müdürler öğretmen ve öğrencilerimize rehberlik yapıyor. Eskisi gibi cezalandıran despot müdürler yerine rehberlik yapan yol gösteren sorun çözen vizyon belirleyen liderler var artık gelecekte de böyle olmalı...” (M.10)

“...İyi bir takım lideri olmalı ve kişisel gelişimine önem vermeli, buna kendisinden başlamalı ve örnek olmalı, okul liderinde genelde biz şunu görüyoruz, yeniliklere çok ayak uyduramayan ya da belli bir zaman sonra kendini tekrarlamaya başlayan liderler... İşte burada ne devreye giriyor? Kişisel gelişim. O yüzden kendisini sürekli yenileyebilmeli...” (M.1)

“...Liderlik kavramı önemli paylaşımcı olmazsanız o zaman lider olmuş olmuyorsunuz. Dediğim gibi makamdan aldığımız yetkiyle işinizi yapıyorsunuz. Ama liderler sadece işini yapmazlar bir şekilde kitleleri etkileyebilmeleri gerekiyor. Dolayısıyla mutlaka yetki devri, paylaşımı zaman zaman soracak sorgulayacak ya da hata yaptığında karşısındakilere “ben burada bunu yaptım ama burada yanlış yaptığımı düşünüyorum, siz beni de değerlendirin” diyebilmeli, en azından bunu yapabilmeli ki karşısındakilere de bir şekilde düşünme fırsatı versin, bizler bazen şu hatayı yapıyoruz, her şeyi kendimiz düşünüp çözdüğümüzde bakıyoruz ki artık personel düşünmüyor. Yerine direk bize soruyor nasıl olsa düşünen çözen var diye. Ben de diyorum ki benim beynimi ortak kullanmayalım, siz de düşünün...” (M.12)

Geleceğin Öğretmenleri

Geleceğin öğretmenleriyle ilgili görüşlere yönelik kodlar ve frekans değerleri tablo 8’de yer almaktadır.

Tablo 8. Geleceğin Öğretmenleri

Geleceğin Öğretmenleri	f
1. Eğitim verdiği kuşağı iyi tanımalı	7
2. Kişisel gelişimine önem vermeli	6
3. Eğitim teknolojilerine hakim ve yenilikçi olmalı	5
4. Yansıtıcı düşünme becerisine sahip olmalı	5
5. Mentor olmalı	3

Tablo 8’e göre “geleceğin öğretmenleri” temasının kodları; “eğitim verdiği kuşağı iyi tanımalı” “kişisel gelişimine önem vermeli” “eğitim teknolojilerine hakim ve yenilikçi olmalı” “yansıtıcı düşünme becerisine sahip olmalı” “mentor olmalı”dır. Bu kodlara ilişkin katılımcı görüşlerinden bazıları şöyledir:

“...Geleceğin okulunun öğretmenleri öncelikle okuttuğu kuşağın özelliklerini biliyor olmalı ve bunlara ayak uydurabilmeli, hangi kuşağı okutuyorsa o kuşağın değerlerini bilmeli... (M.1)

“...Kendini yenilemeli, kişisel gelişimine önem vermeli, hizmet içi eğitimle de olabilir bu kendi çabalarıyla da...” (M.1)

“...Öğretmen Kendini güncellemeli. Öğretmen hala 30 yıl önceki bilgisini aktarıyorsa zaten hiç aktarmasın daha iyi. Faydadan çok zarar vereceğini düşünüyorum. Çağın gereklerine uygun bilgi ve donanıma sahip olmalı...(M.11)

“...Öğretmenler kaygı düzeyi düşük, ihtiyaçları karşılayabilen, teknolojik yeterliliğe sahip bireyler olmalı. Öğretmenler sınıfın ihtiyaçları doğrultusunda içerik üretebilme ve uygulayabilme yeteneğine sahip olmalı, en önemlisi de öğretmenler “yansıtıcı düşünme” becerisine sahip olmalıdır...” (M.3)

“...Öğretmenlerin çocuk gelişiminde bilinçli olmaları bilinçliden kasıt bunu uygulayabilir olmaları gerekmektedir. Aynı zamanda, geleneksel ve son akımları iç içe kullanabilen bilgiyi özümsemekte öğrencilere yardımcı olabilen birer mentor olmalı...” (M.4)

Teknolojik Donanım Açısından Geleceğin Okulu

Teknolojik donanım açısından geleceğin okulu ile ilgili görüşlere yönelik kodlar ve frekans değerleri tablo 9’da yer almaktadır.

Tablo 9. Teknolojik Donanım Açısından Geleceğin Okulu

Teknolojik Donanım Açısından Geleceğin Okulu	f
1. Teknolojik alt yapıya sahip okullar	11
2. Sanal ve simülasyon ders ortamı, tekno-parklara sahip okullar	6
3. Yapay zeka ve robotik kodlama atölyelerine sahip okullar	4
4. Tasarım ve beceri sınıflarına sahip okullar	3

Tablo 9'a göre "teknolojik donanım açısından geleceğin okulu" temasının kodları; "teknolojik alt yapıya sahip okullar" "sanalve simülasyon ders ortamı, tekno-parklara sahip okullar" "yapay zeka ve robotik kodlama atölyelerine sahip okullar" "tasarım ve beceri sınıflarına sahip okullar" dır. Bu kodlara ilişkin katılımcı görüşlerinden bazıları şöyledir:

"...Okul alanlarını daha verimli kullanmak için okullarda teknolojik alt yapılar olabilir. Örneğin okul duvarlarını kaldırmaktan bahsediyoruz. Şu olabilir; bir düğmeye bastığımızda okul duvarları yerin altına doğru inecek, tekrar çıkacak. Onun dışında sınıflarda sıralar yerin altından çıkabilir. Elektronik bir sıra sistemi... Yine bir düğmeye bastığımızda sıralar kapanıp sınıf düz bir alana dönüşebilir, etkinlik yapılacağı zaman böyle boş bir salonda yapılabilir. Teknolojiyle ilgili çok hayal edilebilir, çok yapılabilir şey var aslında ve örneklerini de görüyoruz internette. Okul içi alanları daha etkili kullanmada teknolojinin gücünden faydalanılabilir..." (M.2)

"...Teknoloji çağındayız. İleri giden ülkeleri, Japonya, Almanya, Kore'yi incelediğimizde Kore gibi bundan 40-50 sene önce bizden işçi alan bir ülke şu anda dünyaya marka pazarlıyor. Marka ve ekonomik düzeyleri yükseldi, işte bunlar teknolojik yatırımlarına bağlı. Bizim de eğitim öğretimde teknolojiye yatırım yapmamız lazım, çocuklar okullarda gerekli her tür teknolojik bilgiye sahip olmalı ve merak uyanmalı çocuklarda. Araştırmacı ruhlarıyla merak yönlerinin kuvvetlendirerek bir şeyler başarabiliriz. Çünkü bizim geleceğimiz gençlere bağlı..." (M.10)

"...Tam donanımlı, çağın gerekliliğine uygun işleyen teknolojik bir altyapı gerekli. Örneğin dersleri simülasyon ortamda işlemek, mesela bir tarih dersinde similatif olarak Collezium'u gezebilmek ya da bir tarihi olaya şahit olabilmek veya biyoloji dersinde insan vücudunun organları üzerinde similatif olarak ameliyat yapabilmek gibi hayallerim var..." (M.5)

"...Gelecek tasarımlarına baktığımız zaman kitaplarda bilimkurgu filmlerinde ve bilim adamlarının öngörülerinde robot dünyası içine gireceğimiz kaçınılmaz görünüyor. O zaman biz de derhal robotik kodlama robot üretme, uzay bilimi üzerinde ilerleme kaydetmek zorundayız..." (M.6)

"...Geleceğin okulunda ilgi sınıfları olmalı. Çocukların akranlarıyla birlikte olmalı ama yetenek ve ilgi alanlarında da sınıflarının ayrılması gerekiyor. Yani haftanın 5 gününden iki gününü kendi yaşlılarıyla beraber eğitim alarak geçirirken 3 gününü ilgilerine ve becerilerine göre ayrılması gerekiyor..." (M.1)

Geleceğin Okulunda Seviye Belirleme Esasları

Geleceğin okulunda seviye belirleme esasları ile ilgili görüşlere yönelik kodlar ve frekans değerleri tablo 10'da yer almaktadır.

Tablo 10. Geleceğin Okulunda Seviye Belirleme Esasları

Geleceğin Okulunda Seviye Belirleme Esasları	f
1. Yetkinlik esaslı olmalı	6
2. Yaş esaslı olmalı	5
3. Karma program olmalı	4

Tablo 10'a göre "geleceğin okulunda seviye belirleme esasları" temasının kodları; "yetkinlik esaslı olmalı" "yaş esaslı olmalı" "karma program olmalı" dır. Bu kodlara ilişkin katılımcı görüşlerinden bazıları şöyledir:

"...Tabi ki yaşa bağlı yapılacak şeyleri ben doğru bulmuyorum. Bir önceki dönemde 60 ayını doldurmuş olan çocuklar ilk okula kayıt yaptırılabilirken yeni yapılan yasayla 69 ayın altındaki çocuklar okula kesinlikle alınmayacak, 69-72 arası alınacak vs bir sürü kural geliyor. Ben yanlış hatırlamıyorsam ilk okula başladığımda 52 aylıkmişim. Şimdi "çocukları küçük yaşta okula başlatırsanız şöyle olur, özgüvenini yitirir, ezilir..." söylentileri var, ben kendi hayatıma baktığımda bunların hiç birisini yaşadığımı hissetmedim. Dolayısıyla çocukların yaşına değil geçmiş yaşantılarından edindikleri bilgi, deneyim, tecrübelerine ve onların vasıflarına bakılmalı..." (M.2)

"...Deneyimlerime göre belirteyim ki kesinlikle yıl esaslı belirleme yapmak şarttır. Yılı bırakın ay bile çok büyük öneme sahip çocuğun hazır bulunuşluk seviyesinde. Bununla birlikte aynı yaş grubundan aynı seviyeyi ortaya çıkarabiliyoruz. Verimlilik açısından seviye esaslı bir düzenleme gereklidir diyorum..." (M.6)

"...Geleceğin okulunda seviye belirlemenin esasları da değiştirilmelidir. Hem yıl hem de yetkinlik esaslı olmayı içermelidir..." (M.8)

Gelecekte Okul Müfredatı

Gelecekte okul müfredatı ile ilgili görüşlere yönelik kodlar ve frekans değerleri tablo 11'de yer almaktadır.

Tablo 11. Gelecekte Okul Müfredatı

Gelecekte Okul Müfredatı	f
1. Kişiyeye ve bölgelere göre esnek olmalı	8
2. Hayatta kullanılabilir bilgi içermeli ve proje tabanlı olmalı	3
3. Değişen zamana ve koşullara göre sık revize edilmeli	2
4. Çok yönlü bakış açısı esaslı olmalı	2
5. Çeşitlilik içermeli	2

Tablo 11'e göre "gelecekte okul müfredatı" temasının kodları; "kişiyeye ve bölgelere göre esnek olmalı" "hayatta kullanılabilir bilgi içermeli ve proje tabanlı olmalı" "değişen zamana ve koşullara göre sık revize edilmeli" "çok yönlü bakış açısı esaslı olmalı" "çeşitlilik içermeli" dir. Bu kodlara ilişkin katılımcı görüşlerinden bazıları şöyledir:

"...Günümüzde eğitimin en önemli sorunu müfredattır. Müfredat esnek olmalı. Bölgeye yerel faktörlere, çevreye göre farklılaşmalıdır. Hatta en önemlisi kişiyeye göre değişiklik gösterebilmelidir. Her bölgeye aynı müfredat eğitimde fırsat eşitliğini zedelemektedir. Bu yüzden esnetilmelidir..." (M.9)

"...Müfredat esnek olmalı, kişiyeye göre seçenekler içermeli bunun için küçük yaşlardan itibaren kişilik ve öğrenme testleriyle öğrenciler yönlendirilmelidir. İçerikte kesinlikle el becerileri, tarımsal faaliyetler, enstrüman ve tasarımı kapsayan uygulamalar yer almalıdır, yani çeşitlilik esas olmalı ve kişiyeye özel olmalı..." (M.3)

"...Öğrencilerin yaşamda kullanabileceği bilgilerle donatılacağı programlar dersler tasarlanmalı, örneğin biz fizikten pek çok şey öğrendik ama bu bilgiyi yaşamda nerede kullanacağımızı bilemedik. Bilemediğimiz için de "bu benim ne işime yarayacak" sorusunu çok sorduk. Aslında bu bilgiyi kullandık, araba kullanırken mesela bir fizik kuralını uyguladık ama kullandığımız farkında olmadık. Çocuk gelecekte öyle bir programdan geçecek ki çocuk birçok şey öğrenecek ama bunu hayatın içinde öğrenecek, bilgiyi nerede kullanacağını bilecek öğrendiklerinin ne işine yaradığını bilecek. Zaten bunu yaptığı zaman geliştirebilecek de. Şu anki sistemdeki gibi ezberle"

öğreniyor ama bunu hayatta nerede kullanacağını da bilmiyor. Kullansa da farkında değil. Biz de öyleydik, şu an da öyle...” (M.12)

“...Öncelikle müfredatta çevresel faktörlere yer verilmeli, müfredat bölgelere göre de belirlenebilir, neden? Çünkü İstanbul şartlarıyla bir Konya veya Siirt’in şartlarının aynı olmadığını biliyoruz ama hepimiz aynı müfredatı uygulamaya çalışıyoruz. İstanbul’da açacağımız kurslarla Siirt’te açacağımız kurslar aynı değilken bakanlık bizim elimizi kolumuzu bağlıyor, burada bir kurs açabilmek için farklı yollar denenmeye başlanıyor, dolayısıyla çevresel faktörlere göre müfredat hazırlanmalı, okullara göre düzenlemeler yapılmalı, bazen bir ilçe içinde bile okullarda farklılık görülebiliyor. Yoksa merkezi sistemde tepeden yapılan bir müfredatın bütün Türkiye’ye uygulanmasının yanlış olacağını hepimiz biliyoruz, zaten sonuçlarını görüyoruz da...” (M.1)

Tartışma

Günümüzün koşullarından yola çıkarak geleceğe dair öngörülerde bulunan okul müdürlerinin görüşleri değerlendirilmiştir. Buna göre 21. yy’ın ikinci çeyreğine girmeye az bir süre kalmışken okulların nasıl olacağı, fiziki tasarım ve teknolojik donanım açısından hayal edilen okulları, geleceğin eğitim politikacıları, okul lideri, öğretmeni, öğrencisi ve müfredatına ilişkin aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

Eğitim liderlerimize göre; geleceğin okulunun en büyük özelliği atölyelerle donatılmış bir kampüs hayatıdır. Okul müdürlerinin çoğunun gelecek kuşak için en büyük arzusu, çeşitlendirilmiş atölyelerle geniş bir alanda öğrencilerin bilgi ve beceri gelişimini desteklemektir. Bugün bu imkanları yaratan veya yaratmaya çalışan okullar mevcuttur ancak azınlıkta olduğu aşikardır. Bu temada dikkat çeken bir diğer sonuç ise; teknolojik bir dünyadan kaçış olamayacağı fakat gelecek neslin sağlıklı gelişimi için sadeleşmiş bir hayata sahip olması gerektiği vurgulanmıştır. Okul müdürleri, internet dünyası içinde kaybolmuş ve ezberci eğitim sisteminde robotlaşmış çocuklar değil sade ve organik bir ortamda sağlıklı çocuklar yetiştirmenin derindedir. Eğitim-öğretimin organik okullarda yapılması taraftarı olan müdürlerin görüşleri fazladır. Organik bir ortam olarak kastedilen ise teknolojiden daha uzak, çeşitli beceri atölyeleriyle donatılmış okullardır; Toprakla uğraşmak -organik tarım veya kendi besinimizi kendimiz üretmek gibi- spor, sanat ve el becerileri atölyelerine sahip, ahşap, az katlı binalar ve doğayla iç içe geniş arazide planlanan okullardır. Geleceğin okulunun fiziki tasarımı ile ilgili az katlı binalarla kampus hayatı olan, soğuk birer yapı olmaktan uzak ev sıcaklığı yaşatan okulların varlığının sağlıklı bir öğrenim hayatı sunacağı kanısı hakimdir. Katılımcı eğitim yöneticileri günümüzün koşullarında fiziki yetersizliği ve yaşanan zorluklardan yola çıkarak, okul mimarisi ve tasarımı konusunda eğitim öğretimin akışını kolaylaştıran fonksiyonel okulları çözüm olarak görmektedir. Geleceğin okulunun, mimari ve mühendislik harikası olması ve gelişen teknolojiyle bunun desteklenmesi gerektiği yönündeki fikirler önemsenmelidir. Bu konuda araştırmanın bulguları arasındaki bir örnek dikkate değer; okulun bir salonundaki koltukların açılıp-kapanabilir olma özelliği gibi (kapandığında zemin altına girecek şekilde) tasarım harikası, çok amaçlı ve fonksiyonelliğiyle aynı alanın pek çok dalda kullanılabilmesi fikri yakın gelecekte inşa edilecek okullar için çözüm önerisi olarak değerlendirilebilir, özellikle metropol hayatında şehir içinde dar alanlardaki okullar için böyle kurtarıcı ve çözüm getiren fikirler geliştirilebilir. Sınıf veya salonlarla ilgili belirtilen bu fikrin okulun çevresiyle etkileşimini engelleyen okul duvarları için de uygulanabileceği belirtilmiştir. Şöyle ki; yer altına inip çıkabilen okul duvarları ile okul bahçelerinin gerektiğinde büyüyebileceği aynı

zamanda çevreyle etkileşime geçilebileceği de öngörülmektedir. Ayrıca, okul duvarları konusunda okul müdürleri görüşleri çeşitlenmektedir. Okulu çevresinden soyutlayan duvarların varlığı tartışma konusudur. Katılımcılar, sosyo-ekonomik düzeyi zayıf olan bölgelerde güvenlik açısından okul duvarlarının gerekliliğini vurgulamıştır. Gelecek için gelişmişlik düzeyindeki makas aralığının kapanması ve güvenlik endişelerinin ortadan kalkması halinde duvarların da ortadan kaldırılabilmesi yönünde görüş bildirmişlerdir.

Geçmişten günümüze bilgisayar ve iletişim teknolojilerinde yaşanan ani ve hızlı değişimler eğitim ve okul örgüt yapısında farklılıkları ortaya çıkarmıştır. Örneğin geçmişteki kara tahta yerini günümüz okullarında akıllı tahtalar ve sanal gerçeklik uygulamalarına bırakmıştır. Gelecekte ise okul ve eğitim denilen olgunun sadece fiziksel ortamlarla sınırlı kalmayıp dijital alanla birlikte sunulacağı öngörülmektedir. Bu sayede bireyler istediği bilgiye istediği zaman ve her ortamda ulaşabileceklerdir (Arslan vd., 2019) Teknolojik donanım açısından geleceğin okulu öngörülerini arasında; simülasyon ve tekno-parklara sahip okullarda dersler, robotik kodlama, yapay zeka ve uzay bilimlerinde gelişmeye yönelik dersler yapılabilmesi için okulların gerekli alt yapıyla donatılması gerektiği vurgulanmıştır. Ayrıca teknolojinin getirdiği bir diğer faydanın da e-dersler olduğu belirtilmiş, özellikle dünyada covid-19 pandemi döneminde yaygınlaşan uzaktan eğitimin gelecekte daha da gelişeceği öngörülmektedir. Hatta son zamanlarda sıkça duyduğumuz metaverse, sanal evren, konusunda eğitim camiasının aktörleri hazırlıklı olmalıdır. Eğitimin geleceğine öncülük eden 16 okul, sistem ve programın temel özelliklerini paylaşan World Economic Forumu (2020) raporu, erişilebilir ve kapsayıcı öğrenme için “öğrenmenin okul binalarına erişimi olanlarla sınırlı olduğu bir sistemden herkesin öğrenmeye erişimi olduğu ve bu nedenle kapsayıcı olduğu bir sisteme geçin” tavsiyesiyle yaygınlaştırılmış eğitimi desteklemektedir. Tamamen ağ bağlantılı okul sistemleri, elektronik eğitim asistanlarının sınıf deneyimini geliştirmelerine olanak sağlayacaktır. Her çocuğun kendi yardımcısı (yardımcı robotu) olacaktır. 21. yüzyıl sınıfı hem fiziksel hem de sanal sistemlerden oluşacaktır. Her yerde bulunan teknoloji ve UA'lar (UA'lar, bir ağ ve bazı durumlarda diğer UA'larla iletişim yoluyla her zaman her yerde hizmet verebilen yazılım aracı teknolojisine dayanan sanal varlıklardır) geleneksel öğretim yöntemlerine uygun alternatifler ve geliştirmeler sunabilir. Gelecekteki yenilikler arasında sınıfta dolaşacak robotların varlığı kuvvetle muhtemeldir. Sensörler ve iletişim modülleri ile donatılmış olacaklar ve öğrencilerle iletişim kuracaklardır. Öğrencilerinin ihtiyaçlarına cevap vermek için yeni ve gelişen teknolojilerin uygulanması şart olacaktır (Jones, Jo & Martin, 2007). Her öğrencinin yardımcı bir robotunun olacağı, öğrencinin herhangi bir sebepten dolayı katılmadığı dersi kişisel robotu sayesinde izleyebileceği, derse bu robot aracılığıyla katılabileceği, arkadaşları ve öğretmeniyle robotunun gözleri sayesinde görüntülü bir şekilde sohbet edebileceği bir döneme şahit olmamız çok uzak görünmemektedir. World Economic Forum (2020) raporunda, teknoloji becerileriyle ilgili programlama, dijital sorumluluk ve teknolojinin kullanımı dahil olmak üzere dijital becerilerin geliştirilmesine dayanan içeriği dahil etmeyi önermektedir. Çünkü artık teknoloji kullanımı çarpıcı biçimde yoğunlaşmıştır ve günümüz bireyleri önceki nesillerden farklıdır. Bu farklılıkları gidermek için, eğitim müfredatının dönüştürülmesi hayati önem taşımaktadır (Jones, Jo & Martin, 2007).

Geleceğin öğrencileri konusunda eğitim yöneticilerinin ortak görüşü şöyle özetlenebilir; geleceğin insanına kazandırılması gereken en önemli özelliklerin başında “muhakeme

gücü, bilgiyi yorumlayabilme ve inovasyon yeteneği” gelmektedir. World Economic Forum (2020) raporu “karmaşık problem çözmeye, analitik düşünme, yaratıcılık ve sistem analizi de dahil olmak üzere inovasyon için gerekli becerileri geliştiren içerik sunulmalı” tavsiyesinde bulunmaktadır. Gelecekte donanımlı ve edindiği bilgileri yaşamda etkin bir biçimde kullanmayı bilen öğrenciler yetiştirme konusunda eğitim yöneticileri hemfikirdir. Geleceğin öğrencilerine çağın gerektirdiği bilgi ve becerilerin yüklenmesi gerektiği vurgulanmıştır. Ancak günümüzde sosyal medyanın gençler üzerindeki etkisi düşünüldüğünde, öğrencilerin neyi, ne zaman, nerede ve nasıl öğrendiği meselesi sislidir. Gençlik, medya kültürü ve öğrenme sıkı bir ilişki içindedir. Bu ilişkiler ve ürettikleri endişeler yeni değildir (Poyntz & Pedri, 2018). Çalışmamıza katılan okul müdürleri de yoğun bir medya bombardımanına maruz kalan öğrenciler için endişe içinde olduklarını belirtmişler, özellikle sosyal medyanın çocuklar üzerindeki etkisinin azaltılması için önlemler alınmasını, bu konuya yönelik politikalar geliştirilmesi gerektiğini vurgulamışlardır.

Eğitim verdiği kuşağın özelliklerini bilen, kişisel gelişimine yatırım yapan ve bunu önemseyen, sebat edebilen, gelişen teknolojik bilgiye hakim ve öğrencilerine iyi birer mentor olabilen öğretmenler gelecek nesil için en önemli kazanım olarak görülmektedir. Yeni nesli eğitecek öğretmenler, değişen zamanın ve gelişen teknolojinin öğrenci profilini nasıl değiştirdiğini okuyabilmeli, geleneksel alışkanlıkları zamana göre dönüştürebilmelidir. Poyntz ve Pedri (2018)’nin de bahsettiği gibi; günümüzün genç nesli için; bilgisayarlar, internet, çevrimiçi oyunlar ve cep telefonları onların ayrılmaz parçalarıdır. Bu çocuklar, önceki nesillere göre teknolojiye dayalı simülasyona çok daha fazla ihtiyaç duymakta ve bu da geleneksel eğitim yöntemlerine ilgisiz bir tutum sergilemelerine neden olmaktadır. Öğretmenlerin, dijital yerliler olarak adlandırılan yeni neslin ihtiyaçlarına, gelecekte, yardımcı robot öğretmenlerle beraber cevap vereceği öngörülmektedir. Levent ve arkadaşlarının (2017) araştırmasında; bilişim teknolojisindeki hızlı gelişmelere paralel olarak eğitim-öğretim sürecinde robotların yer alacağı ve bu robotların, öğretmenin birçok görevini üstlenebileceği görüşü dikkat çekici bulgular arasındadır. Jones, Jo ve Martin (2007)’e göre gelecekte öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılamak için öğretmenlerin her çocuğun bireysel yeteneklerini beslemesi gerekecektir. Çünkü eğitimin daha da kişiselleşeceği öngörülmektedir. Olgun öğretmenin teknolojiyi kullanma becerisi, öğrencilerininkine kıyasla nispeten düşüktür. Bu, birçok okulun yetersiz finanse edildiği ve öğrenciler için zorunlu olan yüksek teknolojiyi sağlayamadığı gerçeğiyle birleştiğinde, öğrenciler arasında okula kayıtsız bir tutum sergilenmesine neden olmaktadır. Evde kendi gelişmiş bilgisayarlarından öğrenmeyi tercih eden öğrenciler, eğitimcileri öğrenciyi derse bağlama konusunda yeni arayışlara itmektedir. Bu arayışın gelecek nesillere hitap edecek bir niteliğe dönüşmesi beklenmektedir. Öğretmenler her zaman “olma” sürecindedir. Çalışmalarının dinamikleri göz önüne alındığında, kim olduklarını ve neyi temsil ettiklerini sürekli olarak yeniden keşfetmeleri gerekir (Carey & Ed, 2017). Öğretmenler, öğretilerini sürekli olarak geliştirmek için yaşam boyu öğrenen olmayı hedeflemelidir (Fryer, 2013). Araştırmacılar, öğretmen adaylarının ve genel olarak eğitimcilerin, kendi öğretilerini eleştirdiklerinde, uygulamalarını, becerilerini ve problem çözme yeteneklerini geliştirdiklerini vurgulamaktadır (Keogh, 2005). Bu noktada Arslan ve arkadaşlarının (2019) ifadeleri ile insanlardan; öğrenmeyi öğrenen bireyler, okullardan da öğrenen örgütler olmaları beklenmektedir.

Geleceğin okul liderinin, okulunu her zaman daha üst bir seviyeye taşıyabilmesi için vizyoner olması gerektiği vurgulanmıştır. Başka bir ortak bir yorum da; liderlerin güçlerini ve yetkilerini ekip arkadaşları yani öğretmenlerle paylaşması gerektiğidir. Bu bağlamda okul müdürleri aslında geleceğin liderlik stiline “dağıtımçı liderlik” özelliği taşıması gerektiğini belirtmişlerdir. Yeni küresel çağda yeni uygulamalar ve liderlik paradigmaları; vizyon sahibi, kapasiteli, sınır zorlayıcı girişimci, yeni mesleki beceriler, yeni öğretim tasarımı ve değerlendirme okuryazarlığı ve kriz yönetimi gibi eğitim yönetiminde yeni ve önemli eğilimlerin ortaya çıkmasını kaçınılmaz olarak zorunlu kılmaktadır (Litz, 2011). Çok hızlı değişimlerin yaşandığı çağımızda okulların geleneksel yönetim anlayışıyla yönetilmesi zor görünmektedir. Beklenen rolleri oynayabilmesi için geleceğin müdürlerinin, yönetim uzmanlığı, öğretim liderliği, vizyoner liderlik, sembolik liderlik, değişim uzmanlığı, program geliştirme ve toplumsal ilişkiler uzmanlığı konularında yeterli hale getirilmeleri sağlanmalıdır (Gündüz ve Balyer, 2013).

Geleceğin eğitim politikacıları teması incelendiğinde eğitim politikacılarının vizyoner ve adaletli olması, günü kurtarma amaçlı değil, gelecek nesillere odaklanarak hareket etmeleri, eğitimi siyasetten ayrı tutmaları gerektiği, sürdürülebilir kaliteli politikalar geliştirebilmeleri vurgulanmıştır. Sistemin birer tasarımcısı olan politik aktörlerin her bir hamlesi eğitim yaşamımızı doğrudan etkilemektedir. Tunalı (2014)’nın da belirttiği gibi; bir ülkenin eğitiminin kalitesi, ekonomik yönden uzun vadeli büyümesini ve gelir dağılımını etkiler, yani bir ülkenin gelişmiş eğitim sisteminin daha iyi bir gelecek yaratacağı açıktır. Araştırmanın sonucuna göre eğitim politikacılarından “bütçe planlamalarında iyileştirme” ve “eğitim sistemindeki tüm sac ayaklarına eşit derecede yaklaşabilme” tavrı beklenmektedir.

Gelecekte okul kültürü teması incelendiğinde; sağlam bir okul kültürünün sevgi ve saygı temelleri üzerine, milli ve manevi değerler önemsenererek oluşturulduğu, bunun gelecekte de böyle olması gerektiği vurgulanmıştır. Okulun gelecekte değişen sosyal yapılanmaya ve dijital dönüşüme bağlı olarak konum alması gerektiği belirtilmiştir. Kişilerarası becerilerde; empati, iş birliği, müzakere, liderlik ve sosyal farkındalık dahil kişilerarası duygusal zekaya odaklanan eğitim içeriği (World Economic Forum, 2020) geleceğin okul kültürünün sağlam dayanağı olacaktır.

Geleceğin okulunda seviye belirleme esasları ile ilgili müdür görüşleri “yetkinlik esaslı seviye belirleme” noktasında bulunmaktadır. Gelecekte okulların kazandırması gereken özelliklerin daha da çeşitleneceği öngörüsüne dayanarak hem yetkinlik hem yaş kriterleri dikkate alınmalı, yani karma program olmalı şeklinde bildirilen görüşler de ayrıca önemlidir. Çünkü yeni neslin özellikleri konusunda “birer küçük insan” tanımlaması karşımıza çıkmakta, bu da gelecek kuşakların yaş farkı gözetmeksizin yetkinlik esaslı seviyelere ayrılabilmesi fikrini güçlendirmektedir. Öğrencilerin hem yaşa hem yetkinliklere göre çeşitlendirilmiş program ve sınıflarda ders almaları geleceğe dair önemli tespitler arasındadır. Levent ve arkadaşlarının çalışmasına göre; gelecekte yükseköğretime giriş sınavlarının kalkacağı, öğrenci seçiminde problem çözme ve teknolojiyi kullanma becerisi gibi kriterlere bakılacağı, derslerin tartışma ve proje odaklı işleneceği, ders değerlendirmelerinin akran görüşü ve ürün üzerinden yapılacağı bulguları dikkat çekmektedir.

Geleceğin okul müfredatı ile ilgili görüşler bir önceki temada incelenen seviye belirleme teması ile doğru orantılıdır. Okul müdürlerinin çoğu kişiye ve bölgelere göre esneyebilen

bir müfredatın yarar sağlayacağı kanısındadır. Günümüzde uygulanan müfredatın her bölge için geçerli olduğunu, bunun da yerel farklılıklar ve imkanlar göz önüne alındığında hissedilir bir zorluk yaşattığını belirten eğitim yöneticileri, müfredatın yerel imkanlar ve seviyeyi düşünerek hazırlanması gerektiğini, ayrıca her coğrafyanın kendine has hayatında kullanılabilir bilgi içermesi gerektiğini vurgulamıştır. Bu başlıkta konu sadece coğrafya ile sınırlı kalmamaktadır. Son neslin “dijital yerliler” olduğu gerçeği de göz önünde tutulmalıdır. Sanal dünyada kurulacak ikinci hayatlar ve dijital kimlikler üzerine de ciddi bir müfredat planlaması yapılması gerekmektedir. Eğitim öğretimin yaşamın akışı içinde kendiliğinden yer edineceği bir düzen içinde planlanması, geleneksel yöntemi reddeden yeni kuşakların kazanılmasını sağlayacaktır. World Economic Forum (2020)’un raporu okul müdürlerimizin değindiği gibi kişiselleştirilmiş eğitime ve her bireyin kendi hızınızda öğrenme becerisine odaklanmaktadır. Buna göre; Öğrenmenin standartlaştırıldığı bir sistemden, her öğrencinin farklı bireysel ihtiyaçlarına göre ve her öğrencinin kendi hızında ilerlemesini sağlayacak kadar esnek bir sisteme geçilmelidir. Yaşam boyu ve öğrenciyi merkezde tutan öğrenme modeli izlenmeli, öğrenme ve becerinin yaşam boyu azaldığı bir sistemden herkesin mevcut becerileri geliştirdiği ve bireysel ihtiyaçlarına göre yenilerini kazandığı sisteme geçilmelidir. Raporda ayrıca probleme ve iş birliğine dayalı öğrenmede akran iş birliği gerektiren ve süreç temelli proje ve probleme dayalı içerik sunumuna geçilmesi gerektiği belirtilmiştir. Kaliteyi korumak için ortak bir çekirdek müfredat belirlenebilir. Harmanlanmış yenilikçi e-öğrenme yaklaşımları ile de müfredatın karma modeli hazırlanabilir (Harden & Hart, 2002). Geçmişte eğitim müfredat odaklı iken günümüzde birey temelli eğitim önemli bir hal almaktadır. Gelecekte ise birey temelli eğitim ve öğrenmenin gerçekleşeceği öngörülmektedir (Arslan vd., 2019).

Bu çalışma eğitim yöneticilerinin kıymetli tespitlerini içermektedir. Eğitim dünyasına bir nebze olsun ışık tutabilir, bugünün zayıf kalınan noktalarını güçlendirmeye yönelik fayda sağlayabilir. Araştırma, geleceğin öngörülen okulunu her açıdan -fiziki ve teknolojik, öğretmen, öğrenci, lider ve politikacılar açısından ve müfredat bazlı-değerlendirdiği için ülkemizin eğitim liderleri ve tasarımcılarının, politika yönlendiricilerinin çalışmanın sonuçlarını incelemeleri tavsiye edilir. Ek olarak araştırma nicel yöntem ile de yapılabilir, çalışma grubu veliler ve/veya öğrencilerden oluşacak şekilde tasarlanabilir.

Yazar Katkıları/ Author Contributions

Çalışmanın Tasarlanması | Design of Study: MH (%45), HP (%45), MÇ (%10)

Veri Toplanması | Data Acquisition: HY (%45), HP (%45), MÇ (%10)

Veri Analizi | Data Analysis: HY (%45), HP (%45), MÇ (%10)

Makalenin Yazımı | Writing up: HY (%45), HP (%45), MÇ (%10)

Makale Gönderimi ve Revizyonu | Submission and Revision: MH (%45), HP (%45), MÇ (%10)

Finansman/ Grant Support

Yazarlar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir. | The authors declared that this study has received no financial support.

Çıkar Çatışması/ Conflict of Interest

Yazarlar çıkar çatışması bildirmemiştir. | The authors have no conflict of interest to declare.

Kaynakça / Reference

- Ada, Ş. ve Akan, D. (2010). Değişim sürecinde etkili okullar. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 0 (16), 343-373.
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/ataunikkefd/issue/2777/37246>
- Arslan, S., Karahalilöz, O., Karagözoğlu, B., Yıldırım, E., Yıldız, T., Hanife, K. U. Ş., & Serkan, A. C. A. R. (2019). Geleceğin okulları. *Akademik Platform Eğitim ve Değişim Dergisi*, 2(2), 201-216.
- Balay, R. (2004). Globalization, information society and education. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 37(2), 61-82 Doi:10.1501/Egifak_0000000097
- Baltacı, A. (2019). Nitel Araştırma Süreci: Nitel Bir Araştırma Nasıl Yapılır? . Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi , 5 (2) , 368-388 . DOI: 10.31592/aeusbed.598299
- Başkale, H. (2016). Nitel araştırmalarda geçerlik, güvenilirlik ve örneklem büyüklüğünün belirlenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 9(1), 23-28.
- Carey, S. F. (2017). *The meaning of reflective teaching to national board certified teachers*. Doctor of Philosophy, Texas State University, USA.
<https://digital.library.txstate.edu/bitstream/handle/10877/6748/CAREY-DISSERTATION-2017.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Fryer, C. L. (2013). *Reflective thinkers: an examination of the development of the student teachers journal reflections during the student teaching experience*. Doctor of Education, Indiana University of Pennsylvania, USA.
<https://www.proquest.com/docview/1355760657/previewPDF/FAA0612EE65444A2PQ/1?accountid=17143>
- Gündüz, Y. ve Balyer, A. (2013). Gelecekte okul müdürlerinin gerçekleştirmeleri gereken roller. *Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi*, 45-54.
- Harden, R. M., & Hart, R. I. (2002). An international virtual medical school (IVIMEDS): The future for medical education? *Medical Teacher*, 24(3), 261-267.
<https://doi.org/10.1080/01421590220141008>
<http://acikerisim.pau.edu.tr:8080/xmlui/handle/11499/27221>

- Jackson, L. (2016). Globalization and education, *Oxford Research Encyclopedia, Education*.
<https://oxfordre.com/education/view/10.1093/acrefore/9780190264093.001.0001/acrefore-9780190264093-e-52>
- Jones, V., Jo, J., & Martin, P. (2007). Future schools and how technology can be used to support millennial and generation-Z students. In *ICUT (Proc. B), 1st Int. Conf. Ubiquitous Information Technology*. 12-14.
<https://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.390.3578&rep=rep1&type=pdf>
- Karamanlioğlu, A. U., Şenkul, G. ve Sığırı, Ü. (2019). Dönüşümcü liderlik ve bilgi yönetimi: bilgi ve iletişim teknolojileri firmaları üzerine nitel bir araştırma. *Alanya Akademik Bakış*, 3(2), 99-122. <https://doi.org/10.29023/alanyaakademik.555569>
- Keogh, M. D. (2005). *Factors influencing pre-service teachers' levels of reflective thinking*. Doctor of Philosophy, Syracuse University, USA.
<https://www.proquest.com/docview/305386141?pqorigsite=gscholar&fromopenview=true>
- Levent, F., TATIK, R. Ş., Çayak, S., & Doğan, B. (2017). Yükseköğretimde Gelecek Senaryolarına İlişkin Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Görüşleri: Fenomenolojik Bir Araştırma. *Yükseköğretim Dergisi*, 7(2), 105-115.
- Litz, D. (2011). Globalization and the changing face of educational leadership: Current trends and emerging dilemmas. *International Education Studies*, 4(3), 47-61.
doi:10.5539/ies.v4n3p47
- Merriam, S. B. (2013). Nitel araştırma: Desen ve uygulama için bir rehber. Çev. Ed. Sellahattin Turan. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Özden, M. Y. ve Durdu, L. (2016). Eğitimde üretim tabanlı çalışmalar için nitel araştırma yöntemleri. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Poyntz, S. R., & Pedri, J. (2018). Youth and media culture. In *Oxford Research Encyclopedia of Education*.
<https://oxfordre.com/education/view/10.1093/acrefore/9780190264093.001.0001/acrefore-9780190264093-e-75>
- Qutoshi, S. B. (2018). Phenomenology: A philosophy and method of inquiry. *Journal of Education and Educational Development*, 5(1), 215-222.
<https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1180603.pdf>

Raco, J. R., & Tanod, R. H. (2014). The phenomenological method in entrepreneurship.

International Journal of Entrepreneurship and Small Business, 22(3), 276-285.

<https://www.inderscienceonline.com/doi/full/10.1504/IJESB.2014.063776>

Sever, D., Baldan, B., Tuğlu, B., Kabaoğlu, K. ve Alagöz Hamzaj, Y. (2018). Küreselleşme

sürecinde eğitim alanında atılan adımlar: Türkiye ve eğitimde başarılı ülke örnekleri.

Elementary Education Online, 17(3), 1583-1603. doi 10.17051/ilkonline.2018.466396

Torres, C. A. (2017). Education for global citizenship. *Oxford Research Encyclopedia,*

Education. <https://doi.org/10.1093/acrefore/9780190264093.013.91>

Tunalı, S. (2014). *Schools of the future in globalized society: forecasting via scenario development*

method in Turkish schools, A Thesis Submitted to the Graduate School of Social Sciences of

Middle East Technical University, Ankara.

<http://etd.lib.metu.edu.tr/upload/12618113/index.pdf>

World Economic Forum (2020). Schools of the future, defining new models of education

for the fourth industrial revolution. *Route De La Capite CH-1223, 91-93 Cologny/Geneva*

Switzerland. [https://www.weforum.org/reports/schools-of-the-future-defining-new-models-of-](https://www.weforum.org/reports/schools-of-the-future-defining-new-models-of-education-for-the-fourth-industrial-revolution)

[education-for-the-fourth-industrial-revolution](https://www.weforum.org/reports/schools-of-the-future-defining-new-models-of-education-for-the-fourth-industrial-revolution)

Yağar, F. ve Dökme, S. (2018). Niteliksel araştırmaların planlanması: Araştırma soruları,

örneklem seçimi, geçerlik ve güvenirlik. *Gazi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 3 (3), 1-9. R

<https://dergipark.org.tr/en/pub/gsbdergi/issue/39953/474327>